FOND ŞI „SUPERSTRAT CULTURAL LATIN" ÎN LEXICUL LIMBII ROMÂNE

Doina BUTIURCA
Universitatea „Petru Maior", Târgu-Mureş

Abstract**:** *The Latin nature and the vocabulary of Romance languages represent a phenomenon of continuity inside discontinuity. This takes place both at semantic-lexical level and at the level of those methods that indicate the enrichment of vocabulary (derivation, word formation, change of grammatical value).*
Key-words*: vocabulary, semantic-lexical level, derivation, word formation, change of grammatical value*

Sub denumirea de *împrumuturi savante* se ascund realităţi diferite de la o limbă la alta , dar mai ales de la limba română la limbile romanice din Occident, deoarece numai acestea din urmă au menţinut latina ca limbă a culturii şi administraţiei, de–a lungul întregului Ev Mediu şi ca limbă a bisericii catolice romane, până la al doilea conciliu al Vaticanului. Iată ce scria Tagliavini: „Când deci, atât în perioada formării lor, înainte de stabilizare, cât şi mai târziu, în cursul întregii lor istorii, limbile neo-latine din Occident au avut nevoie să exprime concepte sau să denumească obiecte pentru care nu găseau un termen corespunzător în fondul lingvistic comun, vulgar, ele îl împrumutau din limba scrisă , adică din acea latină care, cu forme mai mult sau mai puţin clasice (sau imitându–le pe acestea), continua să fie limba culturii şi a şcolii, model de stil şi model al oricărui gen literar, rezervor lingvistic la dispoziţia oamenilor culţi. Latina reprezenta de asemenea, modelul sintactic al prozei artistice care, la toate naţiunile neolatine occidentale, a adoptat tipul stabilit de tradiţia seculară a literaturii latine medievale."

Elementele erudite ale limbii italiene poartă mărcile suprasegmentale (poziţia accentuării latine, bazată pe cantitatea penultimei vocale), morfo–sintactice (menţine comparativele şi superlativele sintetice ca şi termenii ce reproduc un nominativ latin) şi semantice ale latinei clasice. Variantele toscană şi florentină s-au dovedit mult mai receptive la acest tip de împrumut, datorită asemănărilor majore „cu tipul latin" de structuri lexicale şi morfologice. Diferenţele dintre fondul primar şi superstratul cult sunt de ordin fonetic. Apar frecvent dublete semantice de tipul: *vizio- vezzo, capitolo-capecchio*, unde alături de forma savantă este prezentă şi varianta populară. Termenii care au evoluat dintr-un nominativ latin sunt tot forme savante dacă avem în vedere faptul că latina populară nu a conservat această formă cazuală. Edificator rămâne însă, în viziunea lui Tagliavini, stratul cultural, definit prin sferele semantice, fie că este vorba de terminologia ştiinţifică sau de cea religioasă , care conservă şi accentul latin: lat. *cathedra* > it. *cattedra* (cu accentul pe prima silabă).

Şi în limbile portugheză şi spaniolă, ceea ce cu un termen spaniol este definit „cultismos"(elementul livresc latin) a pătruns în perioada Renaşterii europene, respectiv în secolele XV şi XVI, prin „alotropi" specifici : sp. *fingir* (a simula), sp. *circulo* (cerc).

Datorită marii influenţe pe care cultura latină a avut–o în evoluţia limbii franceze, elementul livresc este mai bine reprezentat în acest idiom. Numeroase cuvinte aparţinând limbajului oral sunt înlocuite cu sinonimul cult. Formele aparţinând fondului primar latin şi cele împrumutate pe cale savantă se diferenţiază sub aspect fonetic, într-o

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)

mult mai mare măsură decât în celelalte limbi romanice occidentale. Spre deosebire de superstratele germanice, influența latină este „preponderent cultă, tipic literară”[1].

Dacă în majoritatea cazurilor, cuvintele împrumutate pe această cale au pătruns în limbile romanice occidentale relativ devreme, în limba română neologismele savante sunt mult mai recente, iar gramaticile le situează într–o clasă diferită de aceea a cuvintelor latine transmise prin filieră populară. Cauzele au fost invocate tot de Tagliavini: „românii s–au aflat izolați de lumea occidentală şi de cultura latină a întregului ev mediu şi chiar a începuturilor perioadei moderne. Cuprinşi în teritoriul Imperiului bizantin şi sub dominația lingvistică şi culturală greco–bizantină , mai întâi, iar mai târziu slavă, cu o biserică creştină ce folosea ca limbă liturgică paleoslava, cu organizări statale a căror limbă oficială era medio–bulgara, româna a rămas complet izolată într–un mediu de limbi diferite.”

Elementele savante de compunere existente în limba română ilustrează pe deplin originea compozită (grecească, latină) despre care vorbea Tagliavini, cu toate că „superstratul cultural” al limbii române nu trebuie redus numai la această categorie de fapte lingvistice. (Expansiunea puternică spre modelul francez a constituit un bun prilej de relatinizare a limbii române în secolele al -XVIII-lea şi al IX-lea: limbajul filozofiei, al criticii literare, calcul lingvistic, extinderea frazeologiei, în general, substituirea formelor arhaizante (greceşti, slavoneşti, turceşti) cu cele de proveniență franceză iată doar câteva dintre aspectele acestui fenomen). Mulți latinişti au considerat derivarea latină cu prefixe drept compunere, pornind de la premisa autonomiei prefixelor din structura lexicală nou obținută. Ideea nu este nouă. Warthburg[2], referindu–se la procedeele de formare a cuvintelor, susținea în 1963 faptul că derivarea şi compunerea se află într–un raport de continuitate diacronică. Prin origine, derivarea este un alt fel de compunere în care nu se mai poate identifica etimonul lexico–semantic al sufixului.

Limba română contemporană realizează distincția necesară dintre prefix şi prefixoid , sufix şi sufixoid.

Prefixoidele sau pseudoprefixele sunt unități care în limbile de origine (latină şi greacă, de regulă) au avut autonomie lexicală şi semantică, în opoziție cu prefixele care, aşa cum s–a putut vedea ,în limba latină nu se bucurau de această independență, devenind uneori neanalizabile. Datorită mobilității lor, prefixoidele şi sufixoidele au fost folosite ca baze de compunere în ceea ce Fulvia Ciobanu[3] numea „compuse de tip greco–latin”. Rolul acestor elemente se defineşte cu atât mai bine cu cât ne apropiem de limbajul ştiinței şi al tehnicii. Compusele cu elemente savante se deosebesc de derivate prin relativa autonomie lexico-semantică a celor două unități structurale şi se aseamănă prin puterea de a forma serii de derivate. A se compara: *morfologie, omolog, democrație* – compuse savante – care formează derivate de tipul: omologat, neomologat, nedemocratic, antidemocratic cu: *prescurtat, încântat, dezdoit* –formate cu prefixe – ale căror derivate pot fi: neprescurtat, neîncântat, nedezdoit.

Nu toate compusele cu elemente savante pot forma derivate, aşa cum se poate vedea în terminologia tehnico–ştiințifică internațională: electrofiltru, telecomandă, cvasiomogen, panromanic etc. Unele prefixoide sunt utilizate în limba română contemporană ca elemente lexicale cu sens de sine stătător, circulând în număr tot mai mare cu această calitate, mai cu seamă în domeniul ştiințific, comercial şi medical: *Electro, Foto, Tehno, Poli, Filo, Dermato*, *Metro, Auto* etc. Altele formează singure substantive comune: de la *vice-* (viceprimar) s–a format *vicele,* (doi) *mega,* adverbe (ascultăm *mono*) sau chiar nume proprii, dacă avem în vedere structuri de tipul*: „Mergem la Zoo sau la Poli 2”*. Există însă o categorie de compuse savante pe care unii cercetători le consideră cuvinte de bază, cu toate că vorbitorul sesizează secvențial

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)

structura cuvântului compus: *aeroport, pseudonim, monolit* etc. Cu toate acestea, nu există o linie de demarcaţie bine trasată între prefixoidele devenite neutre sub aspect lexical, într–un cuvânt de bază şi prefixoidele productive în compusele vocabularului limbii române contemporane. Nu există criterii solide de clasificare. S-ar putea însă ca datorită corpului fonetic redus al celui de–al doilea element–monolit, omofon, omonim- să se creeze în mintea vorbitorului ideea unei structuri lexicale omogene. Dar cu toată forma redusă , cel de al doilea element rămâne purtătorul de sens al compusului, marca lui semantică. Criteriul uzajului, timpul vor putea probabil, să ducă la un grad de lexicalizare atât de mare, încât elementul lexical al prefixoidului sau sufixoidului să rămână într–un plan secund. Majoritatea prefixoidelor au etimon grecesc sau latinesc şi sunt venite prin filieră franceză sau împrumutate direct din latină şi greacă..

Oricât de mult am rămâne îndatoraţi civilizaţiei lumii moderne, prin forţa lucrurilor, istoria unei limbi este istoria unei civilizaţii, iar cifrul unei civilizaţii îl descoperim (pe lângă urmele materiale) în acel limbaj care s-a raportat la izvoare şi la sine.

Înnoirea limbii române prin asimilarea şi încadrarea elementelor lexicale occidentale este un fenomen complex, început cu mult timp înainte de apariţia primelor traduceri, de la finele secolului al XVIII-lea. Umaniştii de la sfârşitul veacului al XVII-lea şi începutul secolului al XVIII-lea, cunoscători ai limbilor clasice şi romanice apusene au îmbogăţit vocabularul cu neologisme latino-romanice, unele dintre acestea trădând o filieră polonă, rusă ori greacă. Citǎm doar câteva exemple: *fantezie, paradă, neant* la I. Neculce sau *avocat, activitate, argument*, la D. Cantemir.

În opinia lui Boris Cazacu şi Alexandru Rosetti[4], contactul cu limba şi literatura franceză începe o dată cu venirea domnilor fanarioţi în Muntenia şi Moldova. Dragomanii greci intenţionau să-şi însuşească un număr cât mai mare de limbi străine la care turcii, fiind opriţi de Coran, nu aveau acces. În 1775, Alexandru Ipsilante reorganizează învăţământul din Muntenia, după modelul francez, introducând studiul obligatoriu al limbii franceze, alături de greacă, latină, slavonă şi română. Pentru aprofundarea limbii franceze se întocmesc primele gramatici: *Nicolae Caragea* a alcătuit o gramatică a limbii franceze, scrisă în greceşte (1785). O altă gramatică a fost întocmită de Gheorghe Vendoti (1786). Alexandru Mavrocordat realizează primul dicţionar francez-grec şi grec-francez şi tot din ordinul lui este întocmit primul dicţionar poliglot, francez-grec-italian. La sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea, manualele franceze de istorie şi filozofie, de matematică sunt traduse din limba franceză în limba greacă, pe care românii o stăpâneau şi o înţelegeau mai bine.

Înnoirea limbii române literare prin asimilarea şi încadrarea elementelor lexicale occidentale a devenit în secolul al XVIII-lea un fenomen de discontinuitate în continuitate, în sensul că reorganizarea lingvistică a însemnat înlocuirea elementelor vechi turceşti şi neogreceşti cu structuri noi, ce corespundeau aspiraţiilor unei epoci de mari frământări sociale, politice şi culturale. Influenţele occidentale au fost receptate diferit în cultura românească. Alexandru Niculescu[5] a observat că în Muntenia şi Moldova receptorii culturii Occidentului aparţin altor clase sociale şi orientări culturale decât în Transilvania, unde lupta de emancipare naţională îşi găsise un aliat fidel în filozofia luminilor, în lucrări istorice şi filozofice.

Influenţa franceză a avut un rol decisiv la desăvârşirea caracterului modern al limbii române literare, cel puţin din două motive. Primul are în vedere conştiinţa originii romane comune a celor două popoare şi a înrudirii lor lingvistice. Cel de-al doilea motiv formulat de Ştefan Munteanu[6] valorifica prestigiul cultural al Franţei la începutul secolului al XIX-lea şi relaţiile de ordin politic şi economic existente între Franţa şi

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)

România. Majoritatea termenilor noi sunt împrumutați în secolul al XVIII-lea şi mai cu seamă, la începutul secolului al XIX-lea.

Inserția de termeni neologici s-a realizat la nivelul conceptelor, pe variate arii ale activității științifice, politice şi culturale. Etimonul francez fundamentează în bună parte, limbajul filozofic românesc: *analogie, eroare, filozofie, formă, idee, imagina, logică, sensibilitate*.

Domeniul științelor pozitive şi al tehnicii cuprinde o bogată sferă lexicală cu neologisme de proveniență franceză. D. Macrea[7], într-o comunicare prezentată la Congresul de filologie romanică de la Madrid, ocupându-se de studiul neologismelor cu etimon francez, remarca faptul că 27% din termenii ştiințifici şi tehnici sunt numai de origine franceză. Adunând însă, numărul termenilor pe care limba română îi are comuni numai cu franceza, cu cei pe care îi are comuni cu franceza şi, total sau parțial, cu celelalte limbi, cercetătorul obținea un total de 73,39 %, folosind ca argument influența franceză a terminologiei tehnice, indiferent de limba în care aceasta circula la acel moment. Al. Graur face însă obiecția că nu toate aceste neologisme sunt de origine franceză, având în vedere doar termenii care prezintă fonetism specific franțuzesc.

Neologismele de origine franceză se modelează de regulă, sistemului fonetic şi morfologic al limbii române. Dificultățile întâmpinate se datorează deosebirilor majore existente la nivel fonetic, între cele două limbi. În limba română nu există vocalele ũ şi ô şi nici consoana ń. Un substantiv ca franțuzescul *bureau* (pronunțat *bũrô*) a devenit *birou* suferind transformarea lui *ũ* în *i*. Vocala *o* apare în majoritatea cuvintelor franceze cu sufixul nominal *–eur* (*chaufleur*, *professeure*), sau cu cel adjectival *–eux* (*capricieux*). În limba română, vocala *ô* din aceste sufixe va deveni *e*: *şofer, şomer*, după modelul cuvintelor cu –er, existente în limba română (dulgher) sau a celor cu –or (călător). Adjectivele s-au adaptat după modelul derivatelor româneşti cu vechiul sufix –os (< lat. *osus*): *luminos*.

Neologismele franceze mai vechi, terminate în –o, (*bureau, stylo*) au dezvoltat în limba română elementul labial al vocalei *o*, devenit semivocala –u: *birou, stilou*. Împrumuturile mai recente conservă vocala *–o*; modificările se produc la nivelul accentului (rádio) şi al flexiunii, în sensul articulării greoaie a substantivului: radióul, radiólului. Ştefan Munteanu a reținut tendința existentă în limba română actuală, de a înlocui substantivul cu o locuțiune: aparatul de radio, pentru radioul. În cazul substantivelor neologice terminate în –ŭ în limba franceză (*pardessu*) –ŭ se diftonghează (pardesiu) după modelul vechilor substantive româneşti *–iu*: *vizitiu.*

Exista în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea tendința de normare a pronunțării prin identificarea imaginii grafice cu cea acustică. Aşa se explică menținerea în limba română a vocalei *e* urmate de n + consoana din cuvântul de origine franceză, de tipul: fr. *Pension, influence, offenser* etc sau în *contemporan* (fr. *contemporain*).

Modificările fonetice apar deopotrivă în temă şi în afixe. La nivelul temelor, vocala *a* (accentuată) s-a păstrat în forme ca: *interesant* (fr. *interessant*), *reprezentant* (fr. *représentant*). Vocala *ó* (accentuată) s-a diftongat în *oa*, fenomen general în cuvintele moştenite: *coloană* (fr. colonne), *consoană* (fr. *consonne*) la nivelul flexiunii nominale sau *a convoca* (fr. *convoquer*), *a provoca* (fr. *provoquer*) la persoana a III-a (*convoacă, provoacă*), în cazul flexiunii verbale. Vocala ó nu cunoaşte fenomenul diftongării în cazul termenilor cu etimon grecesc, intrați în limba română prin limba franceză: *axiomă, metodă*. La nivel consonantic, grupul *cs* din elementele franceze s-a redus la *s*.

Transformările fonetice se produc şi în structura afixelor. Sufixul francez *–ment* (lat. *-mentum*) se menține în unele neologisme: *document, eveniment, sentiment*.

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)

Vocala é + n + consoana din sufixul franţuzesc *–ence* (lat. *–entio*) a suferit transformări complexe, în cuvinte precum: *tendinţă, sentinţă* unde a evoluat la *–inţă,* sau în cuvinte ca: *independenţă, influenţă,* în care s-a menţinut la forma *–enţă*. Limba română contemporană a fixat ambele variante: *consecinţă, consecvenţă* într-o primă etapă, înclinând ulterior spre varianta *–enţă*.

Neologismele formate cu sufixul *–ie*, cu corespondent în franceză *–ion*, italienescul *–ione* şi latinescul *io* de tipul *naţiune* (fr. *nation,* ital. *nazione,* lat. *natio*) s-au impus prin activitatea Şcolii Ardelene şi a scriitorilor de la 1840, înlăturând formele italienizate cu sufixul *–ione*, pe care poeţii Văcăreşti au încercat să îl impună în cuvinte de tipul: *prepoziţione.*

Modificări radicale au suferit neologismele şi în ceea ce priveşte încadrarea morfologică. Femininele din franceză, mai cu seamă, devin în limba română neutre: fr.*incendie*, *prelude.* Majoritatea neologismelor integrate la genul neutru primesc desinenţa *–uri*, după modelul neutrelor vechi româneşti, de tipul: *lucruri*. Treptat, se va impune cealaltă desinenţă a pluralului neutru, *–e*: *personaje, elemente*.

Unele verbe neologice intrate din limba franceză au fost încadrate la conjugarea I, căreia îi aparţineau şi în limba franceză între 1840-1860: *a contribua* (fr. *contribuer*), *a dispoza* (fr. *disposer*), folosite de M. Kogălniceanu şi respectiv, N. Bălcescu. Forma actuală s-a impus sub influenţa modelului latin: *a contribui* (lat. *contribuere*), *a distribui* (lat. *distribuere*).

Flexiunea verbală a suferit modificări majore şi datorită concurenţei dintre etimonul latin şi cel francez: *dirige* / *dirija* (fr. *diriger*), *protege* / *proteja* (cu etimon francez), *corecta* / *corija*. Modelul occidental a impus neologismul în limba română literară. Verbele de conjugarea I din franceză au fost greu de încadrat datorită faptului că în limba română, la conjugarea, există două categorii: verbe fără sufix flexionar (a *aduna, a alerga, a chema*) şi verbe cu sufix: *lucrez, păstrez, desenez*. Verbele de conjugarea a III-a din limba franceză terminate în *–ir,* de tipul: *appartenir, reussir,* şi-au găsit loc în limba română fie la conjugarea a III-a (*a aparţine*) fie la conjugarea a IV-a (*a reuşi*) cu sufixul *–esc*, prin analogie cu *privesc*, *folosesc*.

Şi derivarea a fost sensibilă la influenţa franceză: în cazul unor adjective neologice, limba română părăseşte unele afixe, după modelul francez: *idealnic –> ideal* (după fr. *ideale), moralnic / moral* (după fr. *moral(e*). Situaţia este identică şi în cazul sufixului mai vechi *–icesc* din *filosoficesc, politicesc,* înlocuit cu afixul *–ic*: *filosofic, politic*. Tot modelul francez este imitat şi în cazul unui alt afix *–esc* din adjective ca: *românesc, franţuzesc.*

Transpunerea unui termen cu un sens nou şi o formă diferită dintr-un idiom în altul nu este singura formă de împrumut în limba română. Neologismele sunt dublate de frazeologie. Preocuparea de îmbogăţi limba literară prin calchiere a început din prima jumătate a secolului al XVIII-lea şi a continuat în secolul al XIX-lea, impusă de necesitatea creării terminologiei ştiinţifice, filozofice, gramaticale.[8] D. Cantemir, în *Istoria ieroglifică* şi în *Divanul* utilizează numeroase forme calchiate după modelul limbilor latină şi greacă. Cele mai multe unităţi frazeologice din sec al XIX-lea sunt calchiate după limba franceză. Th. Hristea[9] a consacrat un capitol amplu calcului în limba română , propunând o clasificare riguroasă a faptelor. Calcul bazat pe traducerea tuturor elementelor modelului străin şi calcurile parţiale (o parte a compusului e calchiată iar alta este împrumutată) sunt formaţiuni lexicale frecvent întâlnite în limba română contemporană. Iată câteva calcuri totale: *ceas – brăţară* (după fr. *montre bracelet), câine-lup (fr. chien loup), hârtie monedă (fr. papier - monnaie), nou-născut (după fr. nouveau-né).* În unele situaţii, cuvintele vechi şi-au îmbogăţit conţinutul

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)

semantic sub influenţa termenilor francezi corespunzători: *nebun* (cu sensul modern de piesă la jocul de şah, calchiat după fr. *fon*); *rădăcină* (cu sensurile pe care la are în lingvistică, matematică: rădăcina unui cuvânt – după fr. *racine d'un mot*, rădăcină a unei ecuaţii, după fr. racine *d'une écuation*). Expresiile *a da un ceai, a invita pe cineva la un ceai* sunt traducerea expresiilor franţuzeşti corespunzătoare: *donner un thé* şi *inviter qulqu'un à un thé*. Şi expresia *ceai dansant* este redarea, în limba română, a fr. *thé dansant*.

În categoria calcurilor au fost admise şi derivatele româneşti (cu prefixe, sufixe, parasintetice). Cele mai multe din aceste calcuri sunt adaptări ale formelor franceze: în derivatele cu *între–* prefixul este o adaptare a fr. *entre–* (lat. *inter–*) la tema copiată după acelaşi model: *întredeschide* (fr. *entrouvrir*), *întreţine* (fr. *entretenir*), *întrezări* (fr. *entrevoir*).

Formaţiile cu prefixul *con–*, *co–* sunt fie derivate neologice latine (redau ideea de asociere) însemnând „împreună cu", „împreună": lat. *convocare,* lat. *contribuere,* lat. *coniugare*, fie calcuri parţiale după modelul francez: *concluzie* (fr. *conclusion* / lat. *conclusio), conlocui* (fr. *cohabiter*), *consfinţi* (fr. *consacrer*), *complace* (fr. *complaire*). Tot în categoria derivatelor cu dublă ascendenţă –latină (în cuvântul *moştenit*) şi franceză (în formaţiile împrumutate) au fost inserate şi alte prefixe. *De-* moştenit din latină, în structuri ca lat. *deprehendere* poate fi regăsit şi în derivatele calchiate parţial: *demers* (după fr. *démarche*), *deducere(* lat. *déducere*, fr. *deduire*), *descrie* (fr. *décrire*, lat. *describere*). Afixul *de–* nu trebuie confundat cu *des–*, prefix moştenit (lat. *dis–*) în structuri ca: *deseori, dezlega* etc.

*In- (im-)*creează derivate de tipul *insufla* : lat. *insuflare*, fr. *inspirer*. (În secolul al XIX-lea a cunoscut etapa de calc integral – *insufla*).

Ca prefix neologic, inter– (fr. *inter–*, lat. *inter–*) a dus la apariţia formaţiilor de tipul: interzicere (fr. *interdire*, lat. *interdicere*).

Şi afixul *pre–* (fr. *pré*, lat. *prae–*) a devenit prolific în derivate ca *prevedea* (fr. *prévoir*), *preveni* (fr. *prévenir*, lat. *praevenire*). *Pro–* (fr. *pro–*, lat. *pro–*) apare în structuri calchiate parţial: *propune* (lat. *proponere*, fr. *proposer*). Există formaţii în care etimonul latin trebuie luat în considerare înainte de toate,deoarece numai acesta a stat la baza formei româneşti: *des–* de pildă, este prefix moştenit (lat. *dis–*) în *dezlega*, *descoperi* la care nu se ataşează forme calchiate, ci derivate pe teritoriul limbii române: *desface, desprinde*. În alte situaţii, etimonul francez este fundamental pentru derivatele calchiate parţial: *contraface* (fr. *contrefaire*), *contrazice* (fr. *contredire*).

Procesul de integrare a neologismelor şi a calcurilor lingvistice este unul îndelungat, prelungindu-se pe tot parcursul secolului al -XX-lea. Fie că a fost supraevaluată, fie că a provocat polemică, cert este faptul că „superstratul cultural" latin reprezintă nu numai un mijloc de îmbogăţire şi nuanţare, ci şi o redefinire a fizionomiei neolatine a limbii române, în aria romanităţii balcanice.

Note

1. Tagliavini C., *op. cit*…., p. 258
2. Wartburg, *Problemes et methodes de la linguistique***,** PUF, Paris, 1963 , p. 89- 102
3. Ciobanu Fulvia şi Hasan Finuţa, *Formarea cuvintelor în limba română* (Vol. I, *Compunerea*), Editura Academiei, 1970, p. 241-260
4. Cazacu B. şi Rosetti Alexandru, *Istoria limbii române literare* , vol. I , Editura Minerva, 1971
5. Niculescu Al., *Individualitatea limbii române între limbile romanice,* Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1978
6. Munteanu Ştefan, Ţâra Vasile, *Istoria limbii române literare***,** Ed. Didactică şi Pedagogică, 1978

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)

7. Macrea D., *Probleme ale structurii şi evoluţiei limbii române*, Ed. Ştiinţifică şi Pedagogică, Bucureşti, 1982, p. 72- 81
8. Ursu N. A., *Formarea terminologiei ştiinţifice româneşti,* Ed. Ştiinţifică şi Pedagogică, 1962, p. 117–118
9. Hristea Th., *Sinteze de limba română*, Ed. Albatros, Bucureşti, 1984

Bibliografie

Cazacu B. şi Rosetti Alexandru, *Istoria limbii române literare*, vol. I , Ed. Minerva, Bucureşti, 1971
Ciobanu Fulvia şi Hasan Finuţa în *Formarea cuvintelor în limba română* (Vol. I., *Compunerea*) Editura Academiei, 1970, p. 241-260
Hristea Th., *Sinteze de limba română* , Ed. Albatros, Bucureşti, 1984
Macrea D., *Probleme ale structurii şi evoluţiei limbii române*, Ed. Ştiinţifică şi Pedagogică, Bucureşti, 1982, pag. 72- 81
Munteanu Ştefan, Vasile Ţâra, *Istoria limbii române literare***,** Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978
Niculescu Al., *Individualitatea limbii române între limbile romanice***,** Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică,Bucureşti, 1978
Ursu N. A., *Formarea terminologiei ştiinţifice româneşti*, Ed. Ştiinţifică şi Pedagogică, 1962, pag. 117 – 118
Wartburg, *Problemes et methodes de la linguistique***,** Paris, PUF, 1963 ,pag. 89- 102

BDD-A5391 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:45 UTC)